

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	บทบาทของผู้ใหญ่บ้านหญิง : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง ผู้ใหญ่บ้านหญิง และผู้ใหญ่บ้านชายในเขตพื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์		
ชื่อผู้เขียน	นายเสวี หอมเกษร		
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการเมืองการปกครอง		
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :			
	รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์	สินสวัสดิ์	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ สมศักดิ์	เกี่ยวกิ่งแก้ว	กรรมการ
	อาจารย์ ดร. ปรีชา	แจ้งเจริญ	กรรมการ
	บทคัดย่อ		

ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่สำคัญในการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นระดับล่างสุดของการเมืองการปกครองของไทย โดยผู้ใหญ่บ้านจะได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน และจะมีบทบาทใน 3 ด้านหลัก คือ บทบาทในการเป็นตัวแทนของทางราชการ เป็นตัวแทนของประชาชน และเป็นผู้นำชุมชน ในอดีตมีเฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่เป็นผู้ใหญ่บ้านได้ จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2525 จึงมีการแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ 2457 มาตรา 12 ให้ผู้หญิงสามารถดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านได้

ในสังคมไทยไม่ค่อยจะยอมรับบทบาทการเป็นผู้นำของผู้หญิง โดยเฉพาะคำพังเพยที่ว่า "ชายเป็นข้างเท้าหน้า หญิงเป็นข้างเท้าหลัง" และการปฏิบัติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงในฐานะ

"พลเมืองชั้นสอง" เป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปีแล้วที่ผู้หญิงมีโอกาสเป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงมีข้อสงสัยอย่างกว้างขวางว่า ผู้หญิงจะทำหน้าที่นี้ได้เท่าเทียมกับผู้ใหญ่บ้านชายหรือไม่

ปัญหาจึงนำมาสู่การศึกษาในหัวข้อการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้ใหญ่บ้านหญิงกับผู้ใหญ่บ้านชาย เหตุที่เลือกศึกษาอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ก็เพราะว่าอำเภอหล่มสักเพียงอำเภอเดียวที่มีผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านถึง 8 คน ซึ่งผู้หญิงทั้ง 8 คนนี้มีความแตกต่างกันทั้งภูมิหลัง ประสบการณ์ และลักษณะชุมชนที่ทำการปกครองเป็นอย่างมาก จึงน่าที่จะเข้าไปศึกษาเปรียบเทียบให้ได้ข้อเท็จจริง

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา หรือวิเคราะห์ถึงบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่ามีความสามารถในการแสดงออกซึ่งบทบาทในตำแหน่งหน้าที่ และสามารถอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่ได้มากน้อยเพียงใด และอย่างไร โดยจำแนกให้ความสำคัญในบทบาทหน้าที่แตกต่างกันออกไป 3 มิติที่สำคัญ คือ

1. บทบาทที่เป็นตัวแทนของทางราชการ อันประกอบด้วยการประชุมสัมพันธ์, การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การจับกุมผู้กระทำความผิด เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน การดูแลทรัพย์สินของทางราชการและการเป็นแหล่งข่าวของทางราชการ

2. บทบาทที่เป็นตัวแทนของประชาชน เพราะผู้ใหญ่บ้านอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จึงรับรู้ทั้งปัญหา และความต้องการของประชาชนซึ่งผู้ใหญ่บ้านอาจแสดงออกด้วย การรายงานการเสนอความต้องการและการประสานงาน

3. บทบาทที่เป็นผู้นำชุมชน เพราะผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่อยู่แนวหน้าของหมู่บ้าน จึงมีบทบาทในฐานะผู้นำของหมู่บ้านที่สำคัญ สองด้านด้วยกันคือ ผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางสังคม

จากบทบาทที่สำคัญทั้งสามประการของผู้ใหญ่บ้านนี้เอง จึงทำให้เกิดความคิดเห็นจากชุมชนซึ่งประกอบด้วยผู้ที่อยู่เหนือกว่าผู้ใหญ่บ้านก็คือ ข้าราชการที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ และผู้ที่อยู่ต่ำกว่าผู้ใหญ่บ้านก็คือผู้อยู่ใต้ปกครอง อันได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านนั้นเอง โดยมีสมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้ว่าเพศของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีผลต่อความรู้สึก ความคาดหวังของประชาชนที่อยู่ภายใต้ปกครอง และมีผลต่อความรู้สึก ความคาดหวังของข้าราชการที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ในระดับตำบลตลอดจนความคาดหวังของผู้ใหญ่บ้านที่มีผลต่อบทบาทของตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใหญ่บ้านหญิงในเขตพื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 8 คน 8 หมู่บ้าน 7 ตำบล และผู้ใหญ่บ้านชายที่มีพื้นที่หมู่บ้านติดกับหมู่บ้านที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้หญิงจำนวน 8 คน 8 หมู่บ้าน 7 ตำบล เป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่สอง ใช้ประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้านที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นหญิงและเป็นชายของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก หมู่บ้านละ 20 คน รวม 320 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สามใช้ข้าราชการที่ลงไปปฏิบัติหน้าที่ในตำบลที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นหญิง ซึ่งประกอบด้วยปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล เลขาฯการสภาตำบล และข้าราชการตำรวจที่รับผิดชอบประจำตำบล จำนวนรวม 50 คน

ผลการวิจัยถึงบทบาทของผู้ใหญ่บ้านทั้งสามบทบาท คือ บทบาทการเป็นตัวแทนของทางราชการ บทบาทตัวแทนของประชาชน และบทบาทของผู้นำชุมชนตามความเห็นของประชาชนก็ตีความเห็นของข้าราชการก็ตี และจากเอกสารของทางราชการก็ตี ปรากฏอย่างชัดเจนว่า ผู้ใหญ่บ้านหญิงและผู้ใหญ่บ้านชายสามารถแสดงบทบาททั้งสามด้านได้เท่าเทียมกันเป็นส่วนใหญ่ มีแตกต่างกันบ้างบางประเด็นข้างล่างนี้ คือ

1. ในบทบาทของการเป็นตัวแทนของทางราชการด้านอำนวยความสะดวกที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ใหญ่บ้านหญิงสามารถแสดงบทบาทได้ดีกว่า
2. ในบทบาทของการเป็นตัวแทนของทางราชการด้านการจับกุมผู้กระทำผิด ชำระราชการ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ใหญ่บ้านชายสามารถแสดงบทบาทได้ดีกว่า
3. ในบทบาทของการเป็นตัวแทนของทางราชการด้านการดูแลทรัพย์สินของทางราชการ ชำระราชการกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ใหญ่บ้านหญิงสามารถแสดงบทบาทได้ดีกว่า

Thesis Title   Role of Woman Village Head : A Comparative
    Study of Female Village Head and Male
    Village Head in Lom Sak District, Phetchabun
    Province

Author   Mr. Seri   Horngasorn

M.A. (Political Science)   Politics and Government

Examining Committee

Assoc.Prof.Dr.Narong	Sinsawasdi	Chairman
Assoc.Prof.Somsak	Keawkingkeo	Member
Lecturer Dr.Preecha	Jengjalern	Member

Abstract

The position of Village Head is very important for the local administration in Thailand. Elected by the people, the village head has 3 major roles : the representative of the central government, the representative of the villagers, and the leaders of his community. Up until 2525 B.E., only male can be the village head. That year, the Provincial Administration Act of 2457 B.E. was amended so that female can also be elected to this position.

After 10 years of this historic change many woman have been elected to be village heades. This research had a comparative study between 8 male village heads and 8 female village heads. All of them

in Lom Sak District, Phetchabun Province. The main goal is to find out how the villages and local government officials in the district, evaluate the performances of male and female village heads. The performances are in all 3 dimension of the representative of the central government, the representative of the villagers, and the leaders of his community.

Data is from interviewing three groups of samples. The first group are 8 male village heads. The second group are 320 villages drawn by way of random sampling. Twenty samples are from each of the 16 villages in the study. The third group of samples in the study are 50 local government officials whose works made them come into contact with 16 village heads in this study.

The findings are as followed :

1. In general the performances of male and females villages heads in all 3 aspects are not much different, in the eyes of villages and local government officials.
2. The villagers think that female village heads are superior than the male counterparts in performing the role of the government representative.
3. The local government official think that male village heads are move superior as for as crime prevention and suppression is concerned, but in taking care of the government properties, the female village heads are better.